

MONIKULTTUURISUUS JA -KIELISYYS BALETTITUNNEILLA

Venla Manninen, venlamanninen247@gmail.com, tanssitunnit

DanceDaily on toiminut vuodesta 2017 järjestäen maksuttomia tanssitunteja kouluilla, vapaa-ajankeskuksissa sekä vastaanottokeskuksella Tampereella, Vesilahdella ja Sastamalassa. Tanssitunteja järjestetään lapsille ja nuorille turvallisessa ympäristössä helposti saavutettavasti. Tunneilla saadaan uusia ystäviä sekä koetaan liikunnan ja tanssin kautta onnistumisen iloa. DanceDailyn toiminnassa pyritään kasvattamaan lasten osallisuutta ja itsetuntoa, sekä näin ehkäisemään lasten syrjäytymistä.

Tanssitunnit järjestetään yhteistyössä Tampereen kaupungin, Vesilahden kunnan ja Sastamalan kaupungin kanssa. Lukuvuonna 2024-2025 DanceDailyn tanssitunteja on tarjolla joka viikko yhteensä 32 tuntia ympäri Pirkanmaata. DanceDaily toimii palveluntuottajana eli tarjoaa tanssitunteja OKM:n rahoittamassa Harrastamisen Suomen mallin hankkeessa, josta kaupungit ja kunnat voivat hakea maksuttomalle harrastustoiminnalle rahoitusta. Kaupungit ja kunnat ostavat DanceDailyilta tanssitunteja, joille kaikki halukkaat oppilaat voivat osallistua. Tanssitunnit jalkautetaan kouluille ja vapaa-ajan keskuksiin, joten ne ovat helposti oppilaiden saavutettavissa.

Koulujen ja vapaa-ajan keskusten lisäksi DanceDaily on omalla tanssistudiolla Tampereella pidetään viikoittain maksuttomia taidetanssin tunteja kuten baletti- ja nykytanssitunteja. Studiolla pidettävien viiden viikoittaisen balettitunnin oppilaista lähes puolet ovat maahanmuuttajataustaisia. Ukrainalainen opettaja pitää studiolla kaksi nykytanssituntia viikossa lapsille ja nuorille sekä toimii baletinopettajan avustajana balettiryhmien opetuksen kanssa.

Koska balettituntien oppilaista noin puolet on maahanmuuttajataustaisia oppilaita, niin kielen haasteet sekä kulttuurien moninaisuus näkyvät balettitunneilla. Osa balettituntien oppilaista on saattanut juuri muuttaa Suomeen ja Tampereelle, ja näin ei osaa Suomen kieltä. Lisähaasteen balettitunneille tuo se, että baletin liikesanasto on ranskankielistä. Näin kaikki oppilaat opettelevat suomen kielen lisäksi ranskankielistä baletin termistöä tunneilla. Monikulttuurisuus ja kielelliset haasteet

on pyritty huomioimaan tunneilla perustuen havaintoihin ja kokemuksiin, joita on kertynyt balettituntien aikana. Kuvassa 1 on balettioppilaita harjoittelemassa näytöstä varten Hällä-näyttämön lavalla keväällä 2024.

Kuva 1. Balettioppilaita ryhmien näytösharjoituksessa (Heikki Hinkkanen 2024)

1 HAVAINNOISTA JA KOKEMUKSESTA SYNTYNEITÄ KÄYNTÄNTEITÄ TUNNEILLA

Monikulttuurisuus näkyy balettitunneilla muun muassa tunneilla käymisen aktiivisuutena. Erilaisilla perheillä ja kulttuureilla harrastamisen merkitys vaihtelee ja on monta erilaista oikeaa tapaa harrastaa. Myös varallisuus ja resurssit sekä tilat, aikataulut ja kulkuyhteydet vaikuttavat harrastamisen säännöllisyyteen (Niemelä, 2024.)

Balettitunnit järjestetään kullekin ryhmälle kerran viikossa. Kullakin tunnilla kerrataan aina edellisen tunnin asiat sekä opitaan joka kerta jotain uutta. Lisäksi joka tunnin päätteeksi harjoitellaan kauden päättävään näytökseen esityskoreografiaa. Oppilaiden olisi siis tärkeää olla paikalla niin usein kuin mahdollista.

Jotkut oppilaat saattavat kuitenkin tulla tunneille joka toinen viikko tai harvemmin ja haluavat kuitenkin osallistua kauden päätösesitykseen. Näiden oppilaiden kohdalla on aukkoja liikemateriaalien oppimisessa poissaolojen takia. Kerran yksi oppilas oli ollut poissa tunneilta 6 viikkoa ja halusi mukaan näytökseen, joka oli parin viikon päässä.

Oppilas piti ihan luonnollisena asiana, että hän voi tulla näytökseen, vaikka ei ole ollut tunneilla harjoittelemassa esitystä.

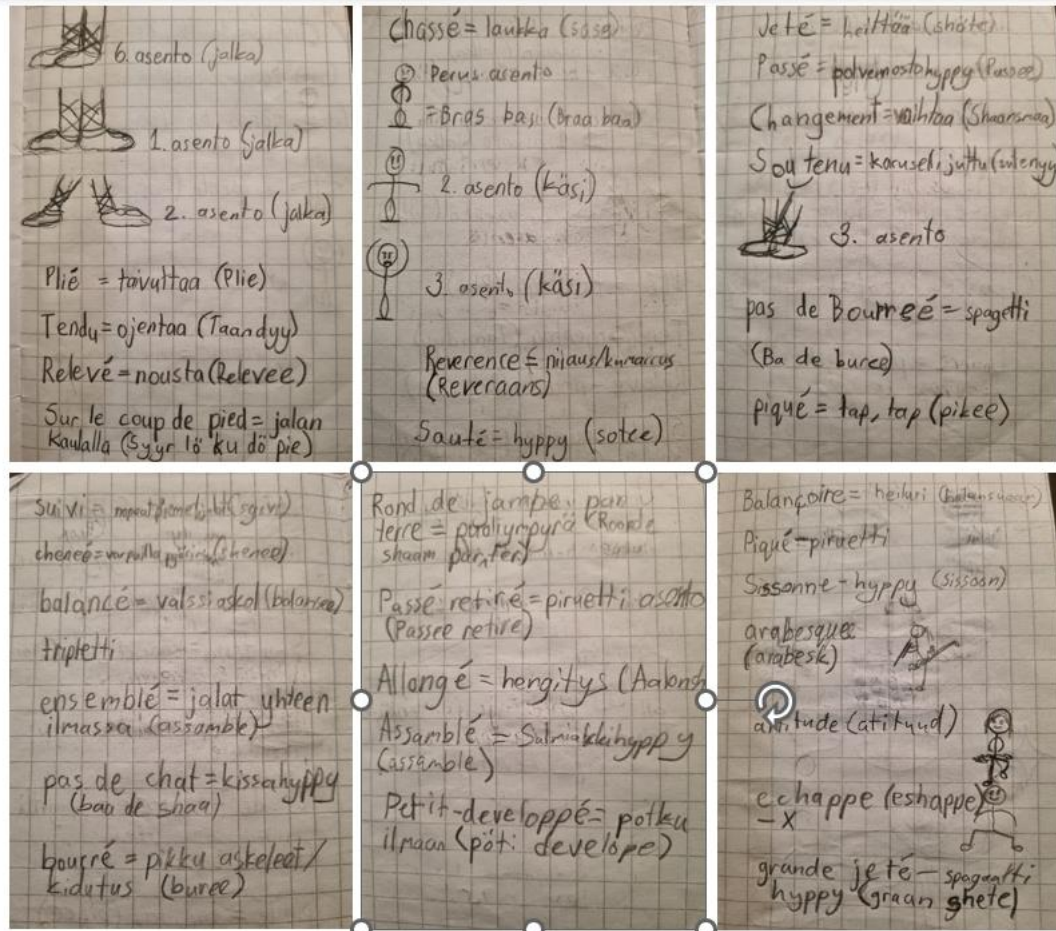
Eri kulttuureissa aikakäsitys on erilainen ja myös säännöllisen harrastamisen käsite voi olla kulttuurisidonnaista. Kun oppilaalla on kuitenkin aito halu esiintyä näytöksessä, niin kaikki halukkaat saavat esiintyä. Joskus tämä aiheuttaa ihmettelyä niiden oppilaiden keskuudessa, jotka ovat käyneet tunneilla säännöllisesti joka viikko. Tällöin esityksessä annetaan enemmän vastuuta kuten paikat eturivissä tai jonon ensimmäisenä niille oppilaille, jotka käyvät säännöllisesti tunneilla. Jatkossa voisi korostaa heti kauden alussa, että tunnilla ahkerasti käyvät oppilaat saavat näytöksessä enemmän vastuuta.

Kulttuurien moninaisuudesta esimerkkinä ovat myös jotkut oppilaat, jotka käyvät ahkerasti tunneilla joka viikko ja harjoittelevat ahkerasti näytöstä varten. Näiden oppilaiden vanhemmat kuitenkin ilmoittavat ennen näytöstä, että oppilas ei osallistu näytökseen. On myös käynyt niin, että näytöspäivänä oppilas ei ilmesty paikalle ja huoltajat eivät ole ilmoittaneet tästä mitään. Näytöksen jälkeen on selvinnyt, että oppilas on sellaisesta kulttuurista, jossa tytöt eivät saa näyttää paljaita olkapäitä yleisön edessä. Jos saadaan tietoon tämä ennen näytöstä, ja huoltajat sallivat oppilaan esiintymisen, niin näille oppilaille ommellaan esitysasuihin hihat tai peitetään olkapäät jollain muulla tavalla.

Baletti ja kaikenlainen tanssi on hyvin kehollista toimintaa, mitä voi hyödyntää kielen oppimiseksi. Harrastukset ovat usein nuorille merkittäviä kielenoppimisen kannalta. Harrastusalan sanasto ja kieltä opitaan vuorovaikutuksessa ohjaajan ja ryhmäläisten kanssa. Puhe on motorista ja kehollista toimintaa. Keskeistä universaalikielenoppimisessa on oppiminen, joka alkaa kehollisista toiminnoista (Siljamäki, 2024.)

DanceDaily'n balettitunneilla opetuskielinä ovat suomi, englanti, ukraina sekä venäjä. Jos oppilas ei puhu näitä kieliä äidinkielenään, niin balettitunneille on kehitetty erilaisia käytänteitä, joiden avulla oppilaat voivat hahmottaa opeteltavaa baletin termistöä ja oppia balettia. Balettituntien tuntirakenne pysyy aina samana, tunneilla tehtävien baletin perusliikkeiden sarjojen järjestys pysyy aina samana, liikesuunnat

kuten eteen, taakse, sivulle, ylös ja alas toistetaan tunnin aikana useaan kertaan eri liikeitä tehdessä. Tunnin lopussa kirjoitetaan ja piirretään oppilaiden omiin balettivihkoihin baletin asentoja sekä liikkeitä ja niiden ranskankieliset nimet. Kuvassa 2 on sivuja oppilaan balettivihkosta.

Kuva 2. Sivuja oppilaan balettivihkosta (Venla Manninen 2024)

Balettitunneille tuli syksyllä 2024 pieni ekaluokkalainen oppilas, joka ei puhunut muuta kieltä kuin kiinaa. Balettitunnilla hän alkoi leikkiä yhtäkkiä jotain eläintä ja heittäytyi selälleen maahan muristen ja sutien ilmaa käsillään ja jaloillaan. Oppilas nostettiin ylös ja hänelle kerrottiin suomen kielellä, että tällä tunnilla tanssitaan balettia, eikä leikitä eläimiä. Oppilas kuitenkin toisti tämän eläimeksi heittäytymisen useampaan kertaan saman balettitunnin aikana ja aina hänet nostettiin uudestaan ylös ja sanottiin, että balettitunnilla ei leikitä eläimiä. Tunnin jälkeen oppilaan isälle, joka osasi englantia, selitettiin oppilaan eläinleikki tunnin aikana. Isältä pyydettiin, että voisiko hän heidän

omalla kielellään kertoa lapselle, että balettitunnilla ei leikitä eläimiä. Isää vähän hymyilytti ja hän lupasi kertoa tämän lapselleen.

Seuraavalla tunnilla sama pieni oppilas alkoi keksiä omia liikkeitä tunnilla. Liikkeet olivat nopeita ja viljejä, ja hyvin erilaisia kuin balettiliikkeet. Tunnilla oli kuitenkin toinen hieman vanhempi oppilas, joka osasi kiinaa sekä ymmärsi suomea vähän.

Pyysimme vanhempaa oppilasta kertomaan pienelle oppilaalle, että hän seuraisi tarkasti muiden oppilaiden tekemiä liikkeitä ja tekisi samalla lailla. Vähitellen pieni oppilas alkoi oppia liikkeiden nimiä ja hänen keskittymisensä tunneilla parani huomattavasti. Nyt vanhempi oppilas on aina lähellä pientä oppilasta tunnilla ja kuiskaa hänelle kiinan kielellä ohjeita, jos pienempi oppilas ei ymmärrä. Näin vanhemman oppilaan avulla pieni oppilas pystyy harjoittelemaan balettiliikkeitä ja hän ymmärtää myös suomen kielen sanoja koko ajan enemmän. Pienellä tytöllä on selvästi halu tanssia, mutta aluksi hänen oli vaikea seurata opetusta, koska opettajilla ja hänellä ei ollut yhteistä kieltä.

2 MONIKULTTUURISUUDEN LISÄÄMINEN ESIKUVIEN KAUTTA

Yleensä balettitunneille osallistuvat lapset ja nuoret sitoutuvat hyvin tunteihin ja ovat kilttejä ja iloisia lapsia. Baletti harrastuksena vaatii keskittymiskykyä ja sinnikkyyttä toistaa asioita uudestaan. Kun lapset innostuvat baletista, niin baletista tulee tärkeä harrastus, joka tarjoaa sekä iloa että haasteita vaikka koko elämän ajaksi katsomatta kieleen tai kulttuuritaustaan. Balettitunnille voi mennä Lontoossa tai Tokiossa ja tunnin liikesarjojen järjestys on aina samanlainen ja liikkeet ovat aina ranskan kielellä. Ympäröivää kieltä ei tarvitse ymmärtää, kun hallitsee baletin termistön ja tietää tunnin käytänteet.

DanceDailyn tanssitunneilla sekä oppilaat että ohjaajat ovat moninaisista taustoista. Monikulttuurisuutta sekä kansainvälisyyttä halutaan tulevaisuudessa korostaa tanssituntitoiminnassa lisää. DanceDaily suunnittelee kehittävänsä studiostaan monikulttuurisen tanssikeskuksen, jossa voisimme tarjota tanssitunteja erilaisista kulttuureista ja taustoista tulevien ohjaajien toimesta.

DanceDailyn studiolla on tällä hetkellä ohjaajana ukrainalainen opettaja ohjaamassa lasten, nuorten ja aikuisten nykytanssitunteja. Näiden kolmen ryhmän oppilaista

suurin osa on ukrainalaisia, mikä kertoo siitä, että ohjauksen saaminen omalla äidinkielellä ja oman kulttuurin tai kansallisuuden edustajalta on tärkeää oppilaille.

Opettajasta tulee tanssissa monesti oppilaiden esikuva, jota oppilaat ihannoivat. Tämän vuoksi olisi tärkeää saada tanssitunneille opettajia moninaisista taustoista. Hyvänä esimerkkinä on balettitanssija Misty Copeland, joka oli ensimmäinen afroamerikkalainen tanssija, joka palkattiin vuonna 2015 American Ballet Theatren ensitanssijaksi. Kuvassa 3 on Copeland balettiesityksessä. Copeland toimi esikuvana siihen, että balettiseurueisiin alettiin palkata tummaihoisia tanssijoita. Copelandia seuraa sosiaalisessa mediassa iso joukko tummaihoisia tanssijoita, jotka nykyään uskaltavat haaveilla balettitanssijan urasta.

LÄHTEET

Niemelä, N. (2024). *Haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten harrastustoiminta* [Suullinen esitys]. Inklusiivinen pedagogiikka ja lapsen tuen tarpeet harrastustoiminnassa 30.10.2024. Opetus- ja kulttuuriministeriö

Pennington, M. (29.1.2024), 16 Black History Month Activities to Do Year-Round. *Reader's Digest*. <https://www.rd.com/list/ways-to-celebrate-black-history-month/>
Viitattu 13.11.2024.

Siljamäki, M. *Kulttuurinen moninaisuus harrastustoiminnan pedagogiikassa*
[Suullinen esitys]. Inklusiivinen pedagogiikka ja lapsen tuen tarpeet
harrastustoiminnassa 22.10.2024. Opetus- ja kulttuuriministeriö

*Jatkokurssin pedagogisen tehtäväni saa tekijänimelläni jakaa avoimesti aoe.fi-sivustolla ja
artikkelin kirjoittajana olen huolehtinut ja vastaan artikkeliin liittyvien kuvien
julkaisuluvasta.*